

VERNEPLAN FOR SKOG

HØRING AV FORSLAG OM VERN AV HEKSHUSELVA I ØSTRE TOTEN

INNLANDET

Januar 2020

Sammendrag: I St.meld. nr. 25 (2002-2003) ble frivillig vern trukket fram som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge. I St.meld. nr. 14 (2015-2016) sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Frivillig vern innebærer at skogeier tilbyr staten vern av egen skog. Formålet med vernet er å bevare forholdsvis urørte skogområder med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser.

Denne rapporten er et høringsforslag som omfatter området Hekshuselva i Østre Toten kommune, Innlandet fylke. På bakgrunn av tilbud om frivillig vern og naturfaglige registreringer ble formell oppstart for arbeidet med vern kunngjort 25. mars 2019. Området har regionale verneverdier for skogvern. Det foreslåtte området har et totalareal på 230 dekar hvorav 223 dekar er skogareal og produktiv skog. Hekshuselva er foreslått vernet som naturreservat (§ 37 i naturmangfoldloven). Dette innebærer et strengt vern med forbud mot hogst, fysiske inngrep og motorferdsel. Beiting og tradisjonelt friluftsliv, herunder jakt, fiske og sanking av bær og matsopp, vil fortsatt være tillatt. I høringsdokumentet inngår en områdebeskrivelse, utkast til verneforskrift og forslag til områdeavgrensing. Det er inngått avtale om frivillig vern for et flertall av grunneierne, men det gjenstår å inngå avtaler med enkelte av eierne. Fylkesmannen har ansvaret for den felles lokale og sentrale høringa. Høringsfristen er satt til 27. mars 2020.

Innledning

Dette verneplanutkastet er et ledd i arbeidet med frivillig vern av skog. Verneplanutkastet er utarbeidet av Fylkesmannen i Innlandet på vegne av Miljødirektoratet. Utkastet blir sendt på høring til både lokale og sentrale høringsinstanser.

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*, sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. St.meld. nr. 25 trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Blant annet at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en rapport fra NINA og Skogforsk, *Evalueringen av skogvernet i Norge*.

I St.meld. nr. 14 (2015-2016) *Natur for livet* sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge.

I Granavolden-plattformen framgår det at, «*Regjeringen vil verne 10 prosent av skogen gjennom frivillig vern og vern av offentlig eide skogarealer. Vernet skal gjennomføres på en slik måte at det får minst mulig konsekvenser for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet*».

I meldingene blir frivillig vern trukket fram som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge. Frivillig vern innebærer at skogeier tilbyr staten vern av egen skog. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering vil være aktuelt å fremme et

verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomføres forhandlinger med grunneier om avgrensning, verneforskrifter og økonomisk erstatning. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene, vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven.

Arealet vernet skog har økt de siste årene, men den totale andelen er fortsatt relativt låg. Pr. 1. januar 2020 var omtrent 5 % av skogarealet og ca. 3,8 % av den produktive skogen vernet i Norge. Det er et nasjonalt miljømål at «*et representativt utvalg av naturtypene i skog skal vernes for kommende generasjoner*». Vern av skog er også viktig for å nå flere av de øvrige miljømålene, herunder at «*utryddingen av truede arter i skog skal være stanset og status for arter i nedgang være forbedret innen 2020*» og at «*mangfold av naturtyper i skog skal tas vare på eller gjenopprettes innenfor sitt naturlige utbredingsområde, og slik at alle stedegne arter forekommer i levedyktige bestander*».

Lovgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av «lov om forvaltning av naturens mangfold» (naturmangfoldloven) av 19.6.2009. I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Aktuell verneform for området Hekshuselva er naturreservat. Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldloven § 37.

Som naturreservater kan vernes områder som

- inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- representerer en bestemt type natur,
- på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- har særlig naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til å få verneverdier som nevnt over gjennom fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstillende foreslåtte naturreservatet Hekshuselva kravene i naturmangfoldloven § 37. Formålet med vernet er i hovedsak å bevare et område med en forholdsvis stor andel gammel naturskog med tilhørende naturmangfold i form av plante- og dyrearter, naturtyper og økosystemer. Området inneholder truet, sjelden og sårbar natur. Området har også skogtyper som er representative for den aktuelle regionen det ligger i. Det har i tillegg en særlig naturvitenskapelig verdi pga. forekomst av spesielle arter og naturtyper. Det vises for øvrig til beskrivelsen av verneforslaget, herunder verneformålet.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i det foreslåtte verneområdet bygger på registreringer og kartlegginger utført og

innhentet av et konsulentfirma og enkeltpersoner med høy kompetanse innenfor fagfeltet (se under).

Den foreslåtte verneforskriften fastsetter restriksjoner for bruk som vil kunne få negative konsekvenser for verneverdier og verneformål. Dette vil gi området økt beskyttelse. Samtidig åpner forskriften for en videreføring av enkelte aktiviteter. Dette er aktiviteter som ut fra dagens kunnskap vil ha liten eller ingen innvirkning på verneverdiene. Det er viktig at vernet ikke blir strengere enn det som er nødvendig for å ta vare på disse verneverdiene.

Fylkesmannen mener det foreslåtte naturreservatet vil bidra på en positiv måte for å oppfylle forvaltningsmålene for naturtyper og økosystemer og arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Fylkesmannen vurderer å ha en god og tilstrekkelig kunnskap om de berørte artenes bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og områdenes økologiske tilstand, samt virkningene av verneforslaget på naturmangfoldet. Kravet om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 anses derfor oppfylt. Fylkesmannen anser på denne bakgrunn risikoen for utilsiktede negative virkninger på naturmangfoldet ved et vernevedtak som liten, og § 9 i naturmangfoldloven kommer derfor ikke til anvendelse.

Fylkesmannen mener vernetiltaket vil redusere den samlede belastningen på økosystemene verneforslaget representerer. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10 i naturmangfoldloven. Siden vernetiltaket etter Fylkesmannen sin vurdering ikke vil skade naturmangfoldet, kommer naturmangfoldloven § 11 ikke til anvendelse. Fylkesmannen kan på samme måte heller ikke se at naturmangfoldloven § 12 har relevans i sammenheng med vernetiltaket.

Verneplanprosessen

Generelt

Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven § 37 skal følge bestemmelser om saksbehandling i lovens §§ 41 til 43. Videre gir rundskriv T-3/99 fra Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet) retningslinjer for saksbehandlingen.

Saksbehandlingsreglene skal sikre at verneforslagene blir grundig utredet, og at de som berøres og andre interesserte skal få fremmet sine synspunkter. Fylkesmannen har i verneprosessen lagt vekt på samarbeid og dialog med grunneiere, rettighetshavere, organisasjoner og kommuner. Særlig tett har samarbeidet vært med Mjøsen Skog SA.

Hekshuselva er behandlet etter ordningen med frivillig vern av skog. Vern av skog foregår nå hovedsakelig gjennom denne ordningen. Dette innebærer at det er grunneier/rettighetshaver som fremmer et tilbud til vernemyndighetene om vern av et område. Fylkesmannen gir melding om aksept for tilbudet. Det gjennomføres naturfaglige registreringer av det tilbudte område for å klargjøre at området har naturfaglige kvaliteter som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven. Etter at en slik dokumentasjon foreligger, gjennomføres forhandlinger mellom grunneier/rettighetshaver og staten, og det inngås en avtale som omfatter grense, verneforskrift og erstatning. Etter at det er inngått avtale eller mens forhandlingene pågår, starter de formelle verneprosessene etter naturmangfoldlovens bestemmelser.

Grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre skal gis anledning til å komme med merknader til et verneplanarbeid før et verneforslag utformes. Det er derfor meldt oppstart av påtenkt verneforslag etter naturmangfoldloven § 42. Se nedenfor. I henhold til § 43 i naturmangfoldloven, jf. forvaltningsloven § 37, skal et verneforslag sendes på høring.

Høringsforslaget skal beskrive området forslaget omfatter, herunder avgrensning, verneformål og verneverdier, samt andre verdier enn naturverdier og de følgene forslaget antas å få.

Etter høring blir mottatte uttalelser oppsummert og vurdert, og eventuelle endringer av verneforslagene foretas. Fylkesmannen oversender deretter verneforslagene med sin tilråding til Miljødirektoratet. Direktoratet vurderer Fylkesmannens forslag, og oversender sin tilråding til Klima- og miljødepartementet. Vernevedtaket fattes ved kongelig resolusjon.

Naturfaglige registreringer

Den naturfaglige dokumentasjonen for dette verneforslaget er hentet fra lokalitetsbasen for skogområder prosjekt Bekkekløfter fra 2007 hvor kartleggingen ble utført av Geir Gaarder ved Miljøfaglig Utredning. Etter oppdrag fra Fylkesmannen ble det i januar 2018 levert en rapport utarbeidet av Reidar Haugan fra en befaring med biologiske skogregistreringer i det aktuelle området.

Naturverdiene i områdene kartlagt for skogvern er angitt etter verdiene «lokalt verdifullt» (*), «regionalt verdifullt» (**), «nasjonalt verdifullt» (***) og «nasjonalt verdifullt og svært viktig» (****). I fagrapportene fra bekkekløftprosjektet er områdene verdivurdert etter en noe annen skala og med tallverdier. Her er verdiene, «1, lokalt verdifullt», «2, lokalt til regionalt verdifullt», «3, regionalt verdifullt», «4, regionalt til nasjonalt verdifullt», «5, nasjonalt verdifullt» og «6, nasjonalt verdifullt og svært viktig».

Oppstart av verneplanarbeidet

Formell oppstart av verneplanarbeidet med kunngjøring av oppstartmelding for arbeidet med vern av Hekshuselva ble gjort 25. mars 2019. Denne oppstartmeldingen omfattet også sju andre områder. Det kom inn seks innspill til oppstartmeldingen som angår Hekshuselva:

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og Statnett SF har ingen merknader.

Norsk Bergindustri (NB) viser i en generell uttalelse til at et vernevedtak kan føre til at man utilgjengeliggjør ressurser som kan være lokalt, regionalt, nasjonalt eller globalt viktige, uten at disse er kartlagt før vedtak fattes. NB påpeker at Fylkesmannen i høringsgrunnlaget har redegjort for en rekke forhold i den berørte berggrunnen. Men tilsynelatende ikke med tanke på mulighetene for uttak av mineralske forekomster. Båndlegging av områder må skje på bakgrunn av en vurdering av lokalsamfunnenes egne framtidige behov for byggeråstoff og av berggrunnens kommersielle potensial som grunnlag for framtidig næringsutvikling. NB mener en slik vurdering ikke ser ut til å være gjennomført. NB har ingen spesielle merknader til forslag til vern av området Hekshuselva.

Fylkesmannen har i utarbeidelsen av verneforslagene benyttet seg av informasjon om mineralske ressurser som ligger tilgjengelig i åpne kartløsninger. Fylkesmannen viser dessuten til at hensynet til mineralressurser blir ivaretatt i vernesaker på vanlig måte i slike saker, og på tilsvarende måte som andre samfunnsinteresser, gjennom de offentlige høringsprosessene slik disse er lovpålagt i naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen. Fylkesmannen har i forbindelse med denne verneprosessen også valgt å sende melding om oppstart til enkelte sentrale/nasjonale høringsinstanser som antas å kunne ha spesielle interesser å ivareta innenfor de aktuelle områdene, NB og DMF. Disse har ingen spesielle merknader til forslag til vern av Hekshuselva.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) påpeker at Hekshuselva grenser til en 22 kV-linje i vest. Linjen er eid av Eidsiva Nett. NVE ber om at standard betingelser knyttet til drift,

vedlikehold og oppgradering av energi- og kraftanlegg inkluderes i verneforskriften. I § 4 (generelle unntak fra vernereglene) ber NVE om at følgende formulering blir inkludert for å ta hensyn til kraftlinjen: *Drift og vedlikehold, samt nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.*

Fylkesmannen viser til at forslag til vernegrense grenser inntil ryddebeltet til en 22 kV kraftlinje i vest. Det er i tillegg en lågspent strømkabel i luft som krysser verneforslaget i de øvre/vestre deler. I nord er det noe utenfor verneforslaget et lokalt fordelingsnett av strøm til boliger. Fylkesmannen har derfor valgt å ta med standard bestemmelser om drift, vedlikehold og oppgradering av energi- og kraftanlegg i utkast til verneforskrift. Etter innspillet fra NVE har vi i § 4 også tatt med tillegget om eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. Dette er i tråd med bestemmelser i verneforskrift vedtatt ved kongelig resolusjon i desember 2019. Denne bestemmelsen medfører bl.a. at netteier også kan gjennomføre nødvendig sikringshogst innenfor verneområdet.

Eidsiva Nett AS (EN) påpeker at de kan ha infrastruktur innenfor eller rett i utkant av noen av områdene som blir foreslått vernet. Et eksempel er området Hekshuselva. I utgangspunktet har EN ingen motforestillinger mot at områdene vernes, men EN må ha mulighet til å drifte og vedlikeholde eksisterende nett. Det at områder vernes kan også legge begrensninger for tredjepart i den grad andre har behov for å tilknytte seg EN sitt nett og der EN har behov for å krysse vernede områder for å få til dette.

Fylkesmannen viser til vår kommentar over til innspillet fra NVE. Fylkesmannen har for øvrig vært i kontakt med EN i etterkant av oppstartmelding. Slik vi forstod mener EN det er nok at de har tilgang fra én side av kraftlinja for drift og vedlikehold for det tilfellet at verneområdet grenser til kraftlinje/ryddebeltet. Det er for øvrig riktig som EN påpeker at det i utgangspunktet ikke vil være mulig å krysse et framtidig naturreservat med nye kraftlinjer i fordelingsnettet. Slike kraftlinjer må legges utenfor verneområdet. Noe av hensikten med opprettelsen av naturreservater er nettopp å sikre spesielt viktige området for naturmangfold mot inngrep som vil kunne redusere mulighetene for å ta vare på dette naturmangfoldet på langs sikt.

Oppland Orienteringskrets v/Nils Harald Staff viser til at det blir stadig flere skogområder som blir opprettet som naturreservater med meget strenge restriksjoner for bruk som omfatter idrett. I praksis vil dette si at orienteringsidretten ikke kan arrangere o-løp i området, eller eventuelt må håpe på å få godkjent en søknad om dispensasjon. Disse begrensningene fører til at mange områder som tidligere er kartlagt for orientering ikke lenger kan brukes, og at revidering ikke er formålstjenlig. Orienteringskretsen registrerer at det i Nordmarka i tilsvarende reservater er generelle unntak for orientering og turorientering i verneforskriftene. Det virker urimelig at det ikke er tilsvarende bestemmelser i Oppland. Orienteringskretsen anmoder om at orienteringsidretten kan benytte naturen på lik linje med jakt, fiske og friluftsliv.

Fylkesmannen viser til at det i standardbestemmelser for naturreservater med verneformål skog, er satt et forbud mot større arrangementer. Et orienteringsløp vil kunne være et slikt arrangement. Det er imidlertid også en standardbestemmelse at det etter søknad kan gis en dispensasjon for slike arrangementer. En forutsetning for en slik dispensasjon er at arrangementet ikke kommer i konflikt med verneformål og verneverdier. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. I naturreservater som er robuste mot slitasje og forstyrrelser, vil det som regel kunne gis slike tillatelser på vilkår. Vilkårene vil som oftest være at arrangementet skal unngå sårbare områder og perioder, bl.a. vil det være viktig å unngå

arrangementer i hekke- og yngleperioden på våren og forsommeren. I denne sammenheng vil Fylkesmannen understreke at forvaltningen av verneområdene ikke skal være strengere enn det som er nødvendig for å ivareta verneverdier og verneformål. Samtidig er det slik at dersom det er en konflikt i et naturreservat mellom naturverdier og organisert friluftsliv/idrett, så skal naturverdiene ha forrang. Det er noe av hensikten med opprettelse av slike verneområder at naturmiljøet gis en ekstra beskyttelse ut over det vanlige. Oslomarka har en særlig viktig rolle som friluftsområde for en stor del av landets befolkning. Derfor har verneområdene i Oslomarka mer lempelige bestemmelser for organisert friluftsliv og idrett enn verneområder i landet for øvrig. Fylkesmannen vil også framheve at gjennom dialog mellom orienteringslag og forvaltningsmyndigheten for verneområder i skog, vil en oftest kunne komme fram til gode løsninger for bruken av disse områdene til slike formål.

Fylkesmannen vil ellers vise til at navnet på området har vært skrevet på to måter i verneprosessen. I starten og ved oppstartmelding ble skrivemåten *Heggshuselva* benyttet. Vi har i ettertid fått innspill fra grunneierne i området at den rette skrivemåten bør være *Hekshuselva* etter garden *Hekshus* som navnet stammer fra. På Kartverkets faktaark for Hekshus gard er *Hekshus* vedtatt skrivemåte og *Heggshus* avslått. Vi velger derfor nå å bruke navnet *Hekshuselva*.

Saksbehandling

Tilbudet om frivillig vern fra grunneierne har kommet i tre omganger, 5.7.2017, 2.10.2017 og 19.11.2018. Tilbudet har muntlig blitt akseptert på befarings i området 11.6.2018. Dette har seinere blitt bekreftet i dialogen med Glommen Mjøsen Skog SA. Per januar 2020 har alle grunneierne bortsett fra to akseptert avtale om frivillig vern. Forhandlinger fortsetter med de to øvrige.

De naturfaglige registreringene som ligger til grunn for verneforslaget er redegjort for foran.

Det har i hele verneprosessen vært drøftinger og ført forhandlinger om innholdet i verneforslaget (grenser og verneforskrift) og fastsettelse av erstatning. Det forstlige grunnlaget for erstatningsforhandlingene er hovedsakelig skaffet til veie gjennom framskriving av tidligere skogdata stilt til rådighet fra grunneierne.

I et naturreservat vil hele økosystemet bli fredet, dvs. alle planter og dyr og de økologiske prosessene i området. Alle inngrep i området vil i utgangspunktet være forbudt inkludert skogsdrift og motorferdsel. Beiting og tradisjonelt friluftsliv, herunder jakt, fiske og sanking av bær og matsopp, vil fortsatt være tillatt. Vi viser til utkast til verneforskrift. Denne er tilpasset bruken av området og verneverdiene i dette. Verneforskriften kan eventuelt tilpasses ytterligere etter høring.

Østre Toten kommune har fått melding om oppstart.

Fylkesmannen i Innlandet har ansvaret for denne felles lokale og sentrale høringa. Denne høringsprosessen vil gi alle aktuelle parter mulighet til å komme med sine synspunkter på det foreliggende utkastet til frivillig vern av skog. Alle uttalelser vil bli lagt ved saken helt til sluttbehandlingen i Regjeringen.

I etterkant av høring, og etter eventuelle justeringer av verneforslaget på bakgrunn av høring, oversender Fylkesmannen verneforslaget med sin tilråding til Miljødirektoratet som så gir sin

tilråding til Klima- og miljødepartementet (KLD). KLD gjennomgår direktoratets anbefaling og legger endelig forslag til vern fram for Regjeringen. Vernevedtak fattes som kongelig resolusjon i statsråd (se foran).

Verneplanens omfang

Verneforslaget for Hekshuselva omfatter et totalareal på ca. 230 dekar hvorav ca. 223 dekar er skogareal og produktiv skog. Total registrert kubikkmasse er ca. 7900. Området ligger i høgdelaget 235-320 meter over havet. Verneverdien i bekkekløftkartleggingen fra 2007 er 3, regionalt verdifullt. I rapporten fra Haugan i 2018 oppgis verneverdien (**), også regionalt verdifullt.

Høring

Verneforslaget sendes med dette på høring. Alle som måtte ønske det, kan komme med innspill og merknader til forslaget. Fylkesmannen ber spesielt om synspunkter på følgende:

- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at eventuelle konflikter beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i verneforskriften som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Avgrensning av området.
- Vi ber om synspunkter på verneforskriften og eventuelle merknader til spesielle forhold i området. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Om det er behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av området.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.

Frist for å avgi uttalelse settes til **27. mars 2020**.

Eventuelle uttalelser sendes:

Fylkesmannen i Innlandet,

Postboks 987,

2604 Lillehammer

eller på e-post til: fminpost@fylkesmannen.no.

Områdebeskrivelse med utkast til verneforskrift og kart

Hekshuselva

Kommune: Østre Toten

Verneverdi: **

Areal: ca. 230 dekar

Berørte eiendommer (gnr./bnr.): 144/5, 145/1, 145/3, 145/5, 146/2, 147/1, 148/1, 149/3, 149/10, 170/4, 170/9, 179/26, 170/39.

OMRÅDEBESKRIVELSE OG NATURVERDIER:

Hekshuselva ligger i Østre Toten kommune like vest for Kapp sentrum. Den delen av Hekshuselva som er foreslått vernet, omfatter en strekning på ca. 1,7 km av elva. Denne skjærer seg ned i den slake nordøstvendte lia langs vestsida av Mjøsa. Berggrunnen er til dels kalkrik. Elvekløfta er noe påvirket av inngrep i tillegg til skogsdrift, men har fortsatt et ganske intakt preg. Det er mest skog i eldre optimalfase og dels aldersfase, men også noe yngre skog. Kontinuiteten i dødved antas å mangle, og

det er også dårlig kontinuitet i gamle trær. Spredt i kløfta forekommer bergvegger (kalkberg). Det er mest lågurtgranskog i kløfta, trolig til dels kalkskog, men også rik barskog med furuinnslag. I tillegg kommer noe høgstaudegranskog og gråor-heggeskog, mens det er lite av fattigere skogtyper. Det er noe lauvtrær, men bortsett fra gråor er disse lite bestandsdannende. Edellauvtrær som spisslønn, ask og hassel forekommer, og lind like utenfor verneforslaget, men danner ikke bestand, og edellauvskog mangler derfor. Flere kravfulle og rødlistede arter forekommer. I kløfta er det seks rødlistede naturtyper, hvorav tre er truet. I forhold til mangelanalyser for skogvern så fanger Hekshuselva i noen grad opp bekkekløfter, gråor-heggeskog (flommarkstype), kalkbarskog, rik lågurtgranskog og rik sumpskog. Et vern bidrar også til økt vern av skog på høg bonitet i låglandet (i boreonemoral og sørboreal sone) med liten grad av påvirkning. Hekshuselva anses som en ganske god representant for rike kløfter i lågereliggende strøk på Østlandet. Verneforslaget har relativt store biologiske verdier og potensialet for ytterligere biologiske verdier er stort for flere artsgrupper. Samlet sett er bekkekløfta vurdert som regional verdifull og gitt verdien 3, tilsvarende (**).

VERNEFORMÅL:

Formålet med naturreservatet er å bevare en bestemt type natur i form av ei variert bekkekløft med rike skogtyper som kalkgranskog, kalk-/lågurtfuruskog, høgstaudegranskog, rik gransumpskog og gråor-heggeskog og forekomst av bergvegger med kalk. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for sjeldne, sårbare og truede arter, særlig kalkkrevende sopp og moser.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

ANDRE INTERESSER OG INNGREP:

Brukerinteressene i området er knyttet til skogbruk, beite, jakt, noe annet friluftsliv og kulturminner. Den gamle Kongevegen, som blir mye brukt som tursti, grenser til verneforslaget ved Orsby og går over området ved Djupdal. Her krysser Kongevegen elva på ei gangbru, og det er rester etter ei gammel steinbru. Det er et ønske om mulig restaurering av denne brua og mulighet for breeding/tilbakeføring til opprinnelig trase på begge sider av elva. Det er hjemmel for dette i verneforskriften under § 7 b, dvs. etter søknad og i samråd med kulturvernmyndighetene. Det går flere traktorveger inn i området etter tidligere skogbruk i området. En av disse er fortsatt nødvendig for landbruksnæringa i tilgrensede områder. Traktorvegene i området vil kunne være utsatt for utrasing. Det er en generell hjemmel for vedlikehold av disse vegene i verneforskriften. Området grenser til fylkesveg 85 i nordvest. I verneforskriften §7 k er det en hjemmel for å kunne gjennomføre vedlikeholdstiltak for fylkesvegen også innenfor verneområdet dersom dette skulle bli nødvendig. Verneforslaget grenser også til noe bebyggelse. I verneforskriften §7 j er det en hjemmel for å kunne skjømte vegetasjonen/skogen i et eventuelt verneområde av hensyn til denne bebyggelsen. Verneforslaget grenser til en 22 kV kraftlinje i vest, og i vestre deler krysser en lågspent strømkabel i luft området. Det er tatt inn standard bestemmelser i verneforskriften som ivaretar drift, vedlikehold mm. av disse kraftlinjene med tillegg av formulering som bedre ivaretar hensynet til tilgrensede 22 kV-linje.

Skogarealet og det produktive skogarealet i området er ca. 223 dekar, og det er en stående kubikkmasse på ca. 7900m³.

PLANSTATUS:

Området er i sin helhet LNF i kommuneplanen.

MERKNADER:

Verneforslaget omfatter to delområder atskilt av ei smal sone på ca. 30 meter. Øst for denne sona foreligger det ikke noe tilbud om frivillig vern på nordsida av bekkekløfta. Ut fra naturverdiene i området hadde det vært ønskelig med en sammenbinding mellom de to delområdene og at den aktuelle delen av bekkekløfta på nordsida kunne bli en del av et mulig framtidig verneområde. En ytterligere

utvidelse videre østover hadde også vært interessant selv om verneverdiene her er noe lågere enn innenfor nåværende verneforslag.

Verneverdiene i området og skogens tilstand tilsier at det kan bli aktuelt å vurdere noe skjøtsel av kalkskogen/lågurtskogen i området i tillegg til å gjennomføre noen tynninger av ungsbogen i området.

Utkast januar 2020

Forskrift om vern av Hekshuselva naturreservat, Østre Toten kommune, Oppland

Fastsatt ved kongelig resolusjon med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare en bestemt type natur i form av ei variert bekkekløft med rike skogtyper som kalkgranskog, kalk-/lågurtfuruskog, høgstaudegranskog, rik gransumpskog og gråor-heggeskog og forekomst av bergvegger med kalk. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for sjeldne, sårbare og truede arter, særlig kalkkrevende sopp og moser.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Østre Toten kommune: 144/5, 145/1, 145/3, 145/5, 146/2, 147/1, 148/1, 149/3, 149/10, 170/4, 170/9, 179/26, 170/39.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 230 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Østre Toten kommune, hos Fylkesmannen i Innlandet, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av vegger, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e) Bålbrenning er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt i en periode fra tre uker før jaktstart til tre uker etter avsluttet jakt.
- e) Brenning av bål med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

- f) Beiting.
- g) Vedlikehold av Kongevegen, traktorveger og andre eksisterende anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Kongevegen og traktorvegene som kan vedlikeholdes, er avmerket på vernekartet.
- h) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.
- i) Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Bruk av sykkel og hest og kjerre samt ridning er forbudt utenom Kongevegen, eksisterende traktorveger avmerket på vernekartet og stier.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet før kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg, hjort og bjørn med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Bruk av hest for uttransport av felt elg, hjort og bjørn og for uttransport av og tilsyn med beitedyr.
- d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med landbruksnæring og uttransport av felt elg, hjort og bjørn på Kongevegen og traktorvegene avmerket på vernekartet.
- e) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner, herunder Kongevegen.
- c) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- d) Utsetting av saltstein.
- e) Oppsetting av gjerder og sanketrøer i forbindelse med beiting.
- f) Etablering av vatningsanlegg for jordbruksvatning.
- g) Gjenoppføring av anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- h) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og gamle ferdselsveger.
- i) Etablering av nye stier og annen enkel tilrettelegging for friluftsliv så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- j) Skjøtsel av randsoner mot nabobebyggelse.
- k) Nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av tilgrensende veger, herunder tilgrensende del av Kongevegen.
- l) Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.

- m) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.
- n) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 g og § 7 b, c, d, e, f, g, h, i, j og k.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

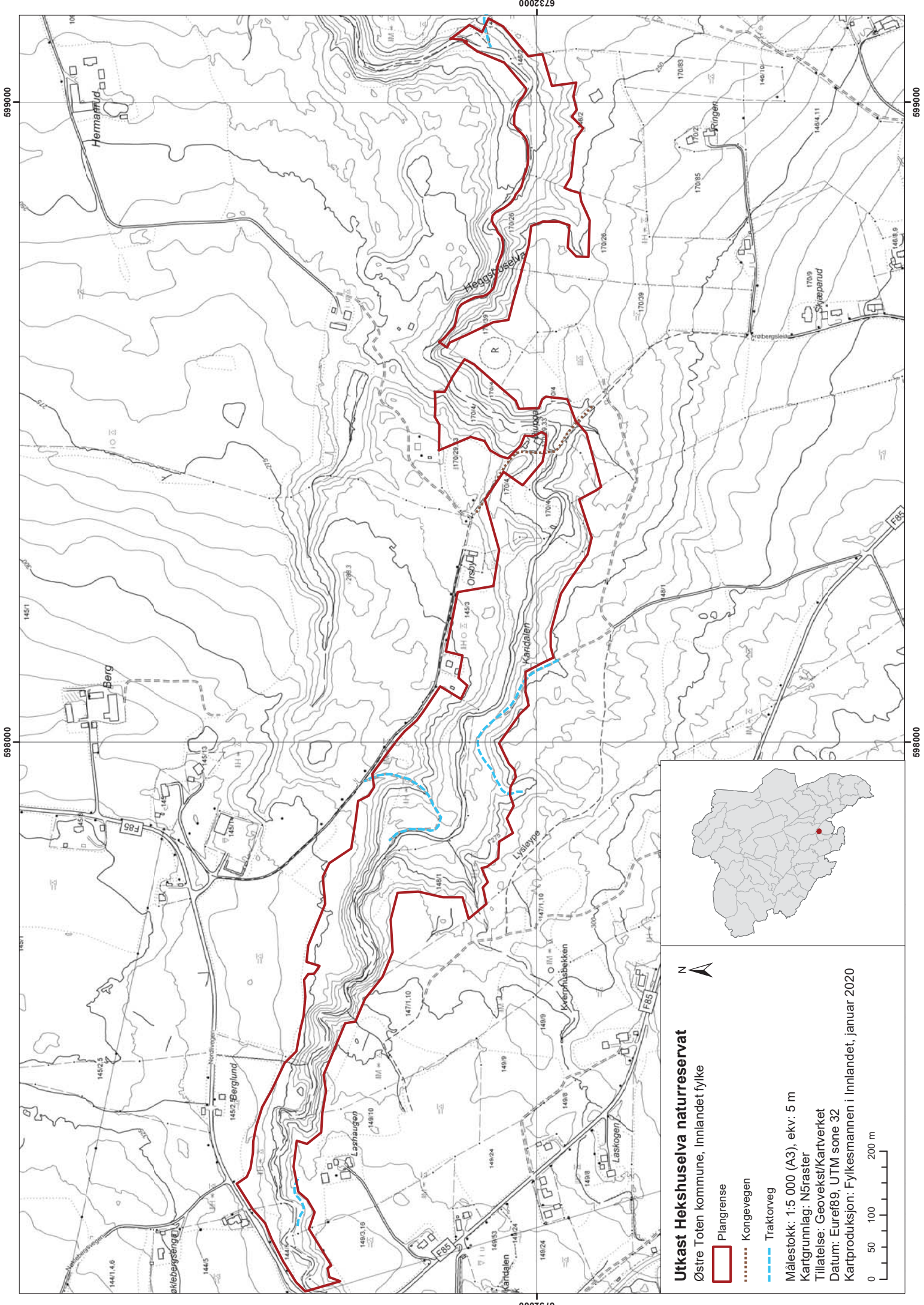
Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

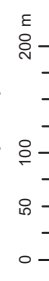


Ukkast Hekhuselva naturreservat

Østre Toten kommune, Innlandet fylke

-  Plangrense
-  Kongevegen
-  Traktorveg

Målestokk: 1:5 000 (A3), ekv. 5 m
 Kartgrunnlag: N5raster
 Tillatelse: Geovekst/Kartverket
 Datum: Euref89, UTM zone 32
 Kartproduksjon: Fylkesmannen i Innlandet, januar 2020



599000

598000

599000

598000

6732000

6733000